

เอกสารประกอบการสอนวิชาพื้นฐานการละคร

Foundation of Dramatic Arts

ภาคเรียนที่ 2/2558

เรียบเรียงโดย

อาจารย์ ดร.พีระ พันลูกท้าว

Drama and Acting

(ละครและการแสดง)

ละครคืออะไร

- อริสโตเติล (Aristotle) นักปราชญ์ชาวกรีก ให้คำนิยามคำว่า "ศิลปะการแสดง" คือ การเลียนแบบธรรมชาติ
- ลีโอ ตอลสตอย ให้คำจำกัดความว่า เป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งระหว่างมนุษย์ ด้วยการใช้อำนาจพูดถ่ายทอดความคิด และศิลปะของการแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก
- ดับเบิลยู.เอช. ปาร์กเกอร์ (W.H.Parker) กล่าวว่าไว้ว่าละครคือ การแสดงออกถึงจินตนาการ ความปรารถนาในจิตใจของมนุษย์ชาติ
- รองศาสตราจารย์ สดใส พันธุมโกมล ผู้ก่อตั้งภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระบุว่า ละครคือ ศิลปะที่เกิดขึ้นจากการนำภาพจากประสบการณ์และจินตนาการของมนุษย์มาผูกเป็นเรื่อง และจัดเสนอในรูปแบบของการแสดง โดยมีผู้แสดงเป็นผู้สื่อความหมายและเรื่องราวต่อผู้ชม
- คำว่า "ละคร" พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแปลว่า "การมหรสพอย่างหนึ่ง เล่นเป็นเรื่องเป็นราวต่างๆ" เมื่อเพิ่มคำว่า "การ" เข้ามากลายเป็น "การละคร" การละครเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ ทุกเชื้อชาติ ละครหมายถึงการแสดงที่ผูกเป็นเรื่อง มีองค์ประกอบ คือ เนื้อเรื่อง เนื้อหา สรूप มีบทบาทในประวัติศาสตร์การศึกษาทั่วโลก เป็นเวลานานแล้ว

ที่มาของละคร

ละครตะวันตกในสมัยกรีกโบราณ เริ่มต้นจากการแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับเทพเจ้าไดโอนีซุส (Dionysus) ซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งความอุดมสมบูรณ์ขึ้นในเทศกาลบูชาเทพเจ้าองค์นี้ จัดขึ้นปีละครั้งโดยมีการแสดงละครเรื่องดังกล่าวที่โรงละครกลางแจ้ง ซึ่งจะมีออดมัจฉ์โอบรอบเวทีให้คนดูละครกัน จากนั้นก็มีการพัฒนาเป็นละครเกี่ยวกับเรื่องของมนุษย์ ซึ่งยังมีแก่นเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

ประเภทของละครในสมัยกรีกจะมีทั้งละครโศกนาฏกรรม และสุขนาฏกรรม
ซึ่งจะใช้นักแสดงผู้ชายทั้งหมดแสดงเป็นตัวละครหลาย ๆ ตัว ด้วยการเปลี่ยนหน้ากากไปเรื่อย ๆ และมีผู้แสดงเพียง
3 คนเท่านั้น

ละครตะวันตกในสมัยโรมัน เริ่มจากรูปแบบของละครกรีกโบราณ
ในเรื่องพิธีกรรมทางศาสนาที่เกี่ยวกับการบูชาเทพเจ้า ต่อมาก็ได้มีการปรับปรุง
โดยเพิ่มการเต้นรำและใช้ท่าทางแสดงอารมณ์มากขึ้น ตัวละครมีลักษณะของสามัญชน
ที่เน้นการแสดงแบบตลกโปกฮาตามแนวละครประเภทสุขนาฏกรรมมากขึ้น
รวมทั้งมีการยกเลิกการใส่หน้ากากแบบละครกรีกในตัวละครตลกจึงทำให้นักแสดงสามารถแสดงอารมณ์ภายในแล
ความสามารถในการแสดงได้มากขึ้น ซึ่งนับเป็นความก้าวหน้าทางละครตะวันตกที่พัฒนาจนถึงปัจจุบัน
อย่างไรก็ตามละครตะวันตกในสมัยโรมันได้ลบลบบาทหลงเรื่อย ๆ
เนื่องจากละครส่วนใหญ่เป็นประเภทสุขนาฏกรรมที่ไม่ค่อยได้แก่นสาร และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อรับใช้เทพเจ้า
จึงทำให้ศาสนจักรแห่งกรุงโรมได้ออกคำสั่งห้ามให้คนไปดูละคร จนในที่สุดโรงละครทุกโรงในกรุงโรมต้องปิดลง
ซึ่งนับเป็นการปิดฉากความเจริญรุ่งเรืองทางละครตะวันตกลงในยุคแรกนี้
ต่อมาละครตะวันตกก็ได้มีการฟื้นตัวขึ้นในยุคกลางของประเทศในทวีปยุโรป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี เป็นต้น
โดยในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 ได้มีการพัฒนารูปแบบของการแสดงละครเป็นการแสดงรีวิว (Music Hall)
ซึ่งเป็นการแสดงที่ไม่เป็นเรื่อง โดยมีทั้งการพูดคนเดียว การร้องเพลง การเต้นรำ และการแสดงมายากล
รวมทั้งยังมีการแสดงละครคนแพนโทไมน์ (Pantomime)
ในอังกฤษที่เป็นการแสดงละครที่มีดนตรีและการเต้นรำประกอบ จนมาถึงในศตวรรษที่ 20 ตอนต้น
รูปแบบการแสดงละครเริ่มหันเข้าสู่การสะท้อนสภาพความเป็นจริงในสังคมโดยแสดงละครตามแบบชีวิตจริงมากยิ่งขึ้น
จากนั้นจึงพัฒนามาเป็นละครในยุคปัจจุบัน

Acting คืออะไร

- การแสดงบทบาท
- การกระทำ
- ชอบเล่นแสดงบทบาทมาก
- อาชีพการแสดง
- ความเชื่อ

“การแสดง คือ ศิลปะของการทิ้งบุคลิกของตนเอง แล้วนำเอาบุคลิกความรู้สึกของตัวละครมาสวมใส่
และทำให้การสวมใส่นั้นดูเป็นจริงเป็นจังสำหรับผู้ชม” (Edward A.Wright, 1972, p.128)
การแสดงจึงเหมือนการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ผู้แสดงต้องสวมใส่บุคลิกนั้นอย่างมีชีวิต

ต้องรู้สึกในบทบาทการแสดง หากการแสดงเป็นเพียงการเสแสร้งแก่งทำ
และเพียงให้ดูเหมือนจริงผู้ชมก็จะสังเกตเห็นถึงข้อบกพร่องเหล่านั้นได้

ผู้แสดงมีหน้าที่ในการควบคุมร่างกาย จิตใจ น้ำเสียง

อารมณ์ความรู้สึกด้วยจิตสำนึกและรู้สึกจริงใจในสิ่งที่ตนเองกระทำอย่างจริงจัง นอกจากนั้นผู้แสดงต้องจำบท
คำพูด ต้องศึกษาถึงบุคลิกตัวละครนั้น โดยทั้งบุคลิกความเป็นตนเองตลอดเวลาที่สวมบท
เพื่อให้ผสมกลมกลืนกันไปกับการแสดงของตัวละครอื่น การแสดงจึงคล้ายกับ "การเล่นสมมติ"

เป็นความเพลิดเพลินที่มนุษย์เราทุกคนเล่นมาตั้งแต่วัยเด็ก

ประสบการณ์เช่นนี้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์เราเกือบทุกคน

ในความพยายามที่จะหลีกเลี่ยงจากความเป็นตัวเอง ไปเป็นผู้อื่นไปมีชีวิตอยู่ในจินตนาการใหม่

ในสถานการณ์ใหม่ที่เราไม่อาจจะหาพบในชีวิตประจำวัน เราพยายามเสแสร้งคิดว่าเป็นผู้อื่น

ในขณะที่มีจิตสำนึกปกติที่อยู่ทุกประการ การเสแสร้งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่เราสามารถนำมาใช้

เพื่อประเมินผลของความเป็นนักแสดงได้ในที่สุดเราต้องไม่ลืมไม่ว่า

ศิลปะการแสดงเป็นผลิตผลที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของศิลปินนักแสดง

และจากมันสมองของความเป็นมนุษย์นอกจากผลงานแล้ว สิ่งที่ติดตามมาในความเป็นศิลปะก็คือ ความคิด

ทัศนคติ ศิลปินนักแสดงสร้างขึ้นมาจากอารมณ์

ความรู้สึกจากจินตนาการบางครั้งเป็นความกดดันอย่างรุนแรงด้วยความเจ็บแค้น ความทุกข์ยาก

ความอยุติธรรม ผลงานจึงไม่ได้แสดงออกแต่ในเรื่องของความสุข ความสมหวัง ความเอื้ออาทร

หากแต่เป็นความรู้สึกที่อัดอั้นจากภายในที่ทรงพลัง รุนแรง บ่อยครั้งที่งานแสดง

งานศิลปะเหล่านี้มีอิทธิพลอำนาจอย่างน่ามหัศจรรย์ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ชม

ผู้เสพงานศิลปะเหล่านี้ได้ และบ่อยครั้งอีกเช่นกันที่งานศิลปะได้สร้างจิตสำนึกที่ดีและไม่ได้ดี”

การแสดงบทบาทสมมุติ (Role Playing)

วารี ธีรจิตร (2534, หน้า 186 อ้างอิงใน กรมวิชาการ, 2543ข, หน้า

18) กล่าวว่า บทบาทสมมุติ หมายถึง การสมมติบทบาทและจัดสถานการณ์ให้ผู้แสดงบทบาทได้แสดงความรู้สึก
นึกคิดอารมณ์จากสถานการณ์ที่สมมติขึ้นซึ่งอาจจะเตรียมมาก่อน ภายหลังของการแสดงบทบาทสมมุติ จะต้องมีการอธิบายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทความรู้สึกนึกคิดของผู้แสดง ผู้ดูและมีการสรุปผลของการแสดงบทบาทนั้น
ด้วย

การแสดงบทบาทสมมุติ

เป็นการแสดงออกด้วยท่าทางโดยไม่มีบทพูดผู้แสดงจะต้องมีความเชื่อมั่นต่อบทบาทที่แสดง คือ

เชื่อว่าบทบาทที่ตนเองแสดงเป็นเรื่องจริง ผู้แสดงจะต้องมีความพร้อมที่จะใช้ร่างกาย อารมณ์ ความคิดและจิตใจ หรือมีความพร้อมที่จะนำประสาทสัมผัสทั้ง 5 มาใช้ในการแสดงให้สมจริงมากที่สุด

ประเภทการแสดงบทบาทสมมุติ

- 1) การแสดงบทบาทสมมุติแบบเตรียมบทบาทแล้ว
- 2) การแสดงบทบาทสมมุติโดยฉับพลัน
- 3) การแสดงบทบาทสมมุติจากสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น

การสมมุติเป็นกระบวนการสำคัญที่ผู้แสดงต้องสร้างอารมณ์ให้สะท้อนถึงความเป็นตัวละครได้อย่างสมจริง โดยผู้แสดงต้องสมมุติว่า ถ้าตนเองเป็นตัวละครที่สวมบทบาทอยู่นั้นจะอย่างไรต่อสถานการณ์ที่ตนกำลังเผชิญอยู่ สรุปได้ว่า การแสดงบทบาทสมมุติ หมายถึง

การสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมุติขึ้นมาที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยให้ผู้แสดงบทบาทสมมุตินั้นๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้แสดงได้แสดงออกทางด้านความรู้ ความคิด ที่คิดว่าตนควรจะเป็น

หลักการแสดงบทบาทสมมุติ (Magic If)

- 1) การสมมุติ คือ การที่ผู้แสดงจะต้องถ่ายทอดบุคลิกและนิสัยใจคอของตัวละครออกมาให้สมจริงมากที่สุด โดยสมมุติว่าถ้าผู้แสดงเป็นตัวละครตัวนั้นแล้ว จะอย่างไรต่อสถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้น
 - 2) สถานการณ์จำลอง ผู้แสดงจะต้องเข้าใจสถานการณ์จำลองว่าถ้าเกิดเหตุการณ์หรือสถานการณ์อย่างนี้แล้ว ตัวละครต้องทำอะไร และมีเหตุผลอย่างไร
 - 3) จินตนาการ ผู้แสดงต้องใช้จินตนาการให้ถูกต้อง โดยฝึกจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้คนที่อยู่รอบ ๆ ข้างในชีวิตประจำวัน และเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว
 - 4) การสร้างความเชื่อ ผู้แสดงจะต้องทำให้คนดูเชื่อว่า การแสดงที่ปรากฏอยู่ต่อหน้าสมจริง
 - 5) การสื่อสารกับผู้อื่น
- ผู้แสดงจะต้องทำให้คนดูเข้าใจความหมายและเหตุผลของตัวละครที่สวมบทบาทอยู่นั้นและมีความรู้สึกร่วมกับการแสดง
- 6) การสร้างสมาธิ ผู้แสดงต้องไม่ประหม่าและต้องทำตัวสบาย ๆ เหมือนไม่มีใครมาสนใจ แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้แสดงไม่สนใจคนดู

References

<http://dict.longdo.com/search/acting>

<https://www.gotoknow.org/posts/506108>

<http://www.kad-performingarts.com/index.php/component/content/article/30-article/57-2012-07-18-02-38-02>

<https://myzainw.wordpress.com/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88-3->

[%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%8F%E0%B8%A8%E0%B8%B4%E0%B8%A5%E0%B8%9B%E0%B9%8C%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%A5/](https://myzainw.wordpress.com/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88-3-%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%8F%E0%B8%A8%E0%B8%B4%E0%B8%A5%E0%B8%9B%E0%B9%8C%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%A5/)

<https://sites.google.com/site/prapasara/f4-1>

http://www.stjohn.ac.th/Department/internet_rally/rally5_47/IT_cul/lakhon.html

http://www.teacher.ssru.ac.th/wanasak_pa/pluginfile.php/20/block_html/content/Acting.pdf

http://www.trueplookpanya.com/new/cms_detail/knowledge/2764-00/